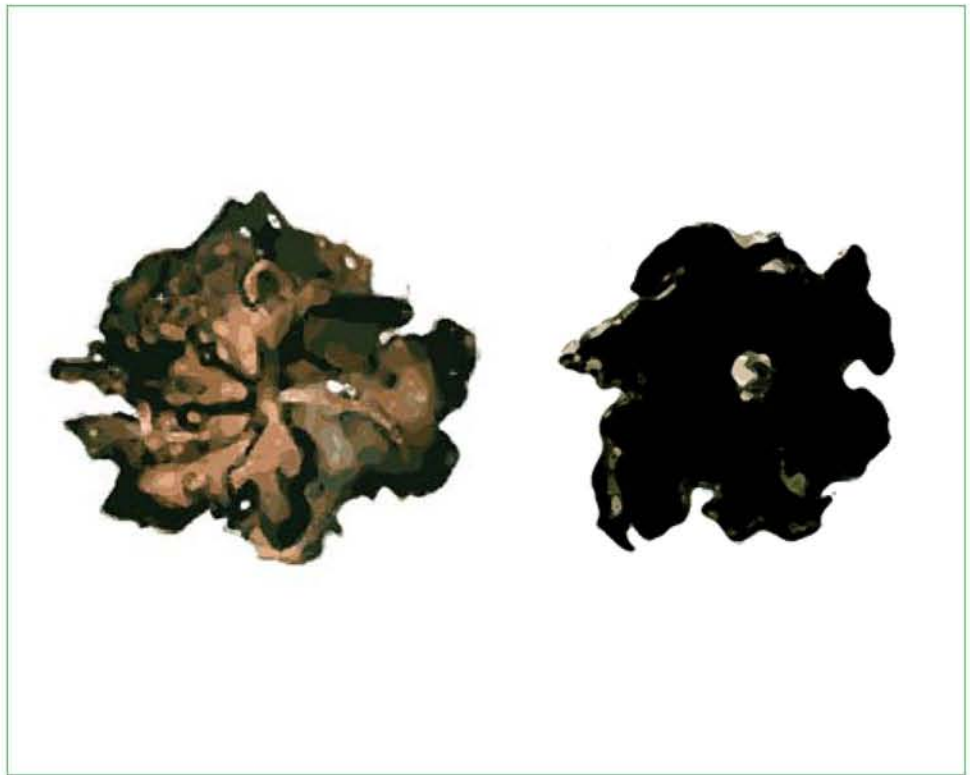


## УМБІЛІКАРІЯ БАГАТОЛИСТО- ПОДІБНА

*Umbilicaria subpolyphylla* Oxn.



Родина Умбілікарієві — Umbilicariaceae

**Природоохоронний статус виду**

Рідкісний.

**Наукове значення**

Ендемічний вид.

**Ареал виду та його поширення в Україні**

Пд.-Сх. Європа (Україна). Степова зона (Володарський р-н Донецької обл.). Адм. регіон: Дц.

**Чисельність та структура популяцій**

Відоме єдине місцезнаходження. Зростає поодиночі та невеликими групами.

**Причини зміни чисельності**

Забруднення повітря, випадання кислотних дощів.

**Умови місцезростання**

Добре освітлені прямовисні поверхні гранітних брил.

**Загальна біоморфологічна характеристика**

Слань 2–3 см завширшки, листовата, шкіряста, моно- або поліфільна; прикріплена до субстрату центральним гомфом. Поверхня слані сірувато- або оливково-бурувата, матова, зморшкувата, зісподу — гола, чорна, іноді з бурими плямами. Апотеції невідомі. Розмножується вегетативно (за допомогою лускоподібних

виростів — бруньок, які утворюються на поверхні слані).

**Режим збереження популяцій та заходи з охорони**

Охороняється у віділенні «Кам'яні Могили» (у межах Володарського р-ну) Українського степового ПЗ. Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону.

**Розмноження та розведення у спеціально створених умовах**

Відомостей немає.

**Господарське та комерційне значення**

Відомостей немає.



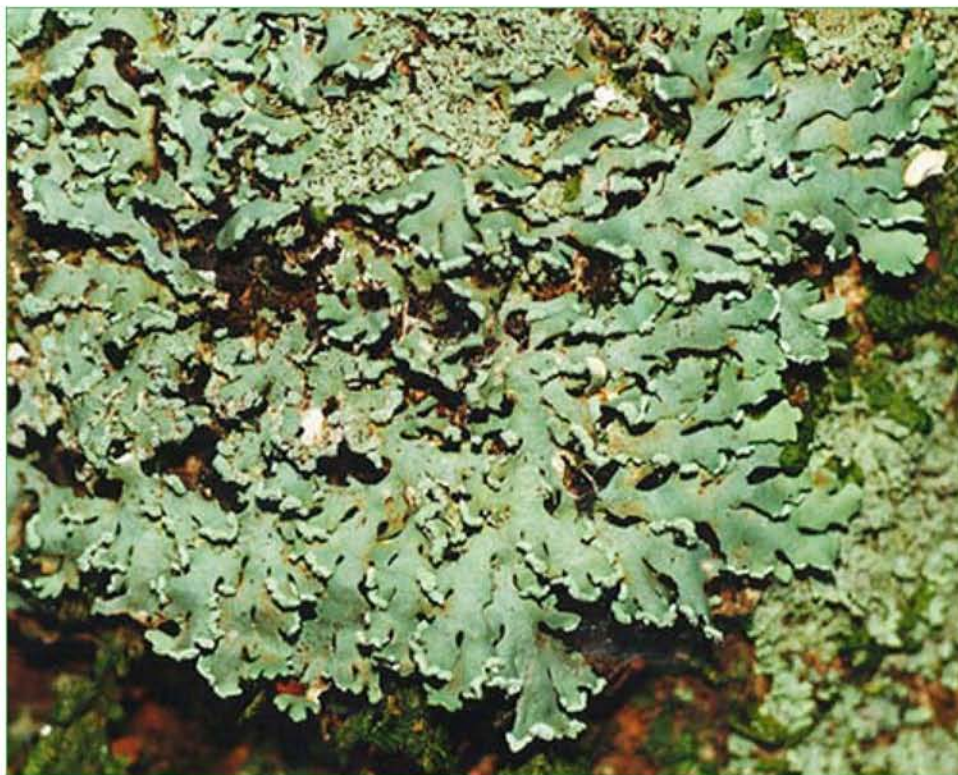
**Основні джерела інформації**

Окснер, 1968; Определитель лишайников..., 1978; Красная книга СССР, 1984; ЧКУ, 1996.

Автор: О.Б. Блюм  
Малюнок: І.В. Маханьков

## ГЕТЕРОДЕРМІЯ ПРЕКРАСНА, АНАПТІХІЯ ПРЕКРАСНА

*Heterodermia speciosa* (Wulf.) Trev. incl. (*Heterodermia pseudospeciosa* (Kurok.) W. Culb.,  
(*Anaptychia speciosa* (Wulf.) Massal.)



Родина Фісцієві — Physciaceae

**Природоохоронний статус виду**  
Рідкісний.

**Наукове значення**  
Реліктовий (третинний) вид.

**Ареал виду та його поширення в Україні**  
Європа, Пд. Урал, Зх. та Сх. Сибір, Далекий Схід, Сх. і Пд.-Сх. Азія, Сх. та Пд. Африка, Америка, Гавайські о-ви, Нова Зеландія. Українські Карпати, Прикарпаття. На пд. березі Криму лишайник знаходили у XIX — на поч. XX ст.). Адм. регіони: Льв, Зк.

**Чисельність та структура популяцій**  
У Карпатах і Прикарпатті трапляється по-

динці або невеликими групами; чисельність виду зменшується.

**Причини зміни чисельності**  
Вирубування старих лісових масивів.

**Умови місцезростання**  
Кора дерев листяних порід, вкриті мохом скелі.

**Загальна біоморфологічна характеристика**  
Слань кущиста, у вигляді білуватої або попелясто-сірої розетки (діаметр до 10 см); щільно прикріплена до субстрату. Лопаті перисто розсічені на вузькі (1–2 мм) частки, на відігнутих краях зісподу утворюються білі головчасті соралі. Апотеції (діаметр 1–3 мм)

розвиваються не завжди. Розмножується вегетативно (фрагментами слані, соредіями) і статевим шляхом (спорами).

**Режим збереження популяцій та заходи з охорони**

Охороняється у Карпатському БЗ. Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження у Криму та в разі виявлення виду взяти їх під охорону. Здійснювати заходи, спрямовані на збереження старих лісових масивів.

**Розмноження та розведення у спеціально створених умовах**  
Відомостей немає.

**Господарське та комерційне значення**  
Відомостей немає.

### Основні джерела інформації

Томир, 1937; Kurokawa, 1962; Горбач, 1973; Макаревич, Навроцкая, Юдина, 1982; Копачевская, 1986; ЧКУ, 1996.

Автор: О.Б. Блюм  
Фото: С.Я. Кондратюк



## ТОРНАБЕА ЩИТОПОДІБНА, АНАПТІХІЯ ПЕРЕПЛУТАНА

*Tornabea scutellifera* (With.) J.R. Laundon  
(=*Anaptychia intricata* (Duf.) Massal., *Tornabe-  
nia atlantica* (Ach.) Kurok.)



Родина Фісцієві — Physciaceae

**Природоохоронний статус виду**  
Рідкісний.

**Наукове значення**  
Реліктовий середземноморський вид.

**Ареал виду та його поширення в Україні**  
Середземноморські р-ни Європи, Кавказ, Зх. і Середня Азія, Китай, Пд. та Зх. Африка (о. Мадейра, Канарські о-ви). Гірський Крим, пд. берег Криму. Адм. регіон: Кр.

**Чисельність та структура популяцій**  
Утворює великі групи, трапляється (рідше) поодинці.

**Причини зміни чисельності**  
Терасування схилів, вирубування лісів, забруднення повітря.

**Умови місцезростання**  
В горах та вздовж морського узбережжя; на гілках чагарників і дерев (дуб пухнастий, ялівець високий, дерен справжній), безвапнякових скелях.

**Загальна біоморфологічна характеристика**  
Слань (7–15 см завдовжки) куциста, подушкоподібна, брудно-сіра. Гілочки слані 1–2 мм завширшки, густо розгалужені, переплутані. Апотеції (діаметр 1–3 мм) численні, з голим чорним плескатым диском; зовнішня обгортка апотеціїв (рецептакул) має колючки, а не фібрили. Розмножується вегетативно (фрагментами слані) та статевим шляхом (двоклітинними темними спорами).

**Режим збереження та заходи з охорони.**  
Охороняється у Карадазькому, Кримському та «Мис Март'ян» ПЗ, у заказнику «Новий Світ». Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону. Здійснювати заходи, спрямовані на збереження природних угруповань у приморській зоні.

**Розмноження та розведення у спеціально створених умовах**  
Відомостей немає.

**Господарське та комерційне значення**  
Відомостей немає.



**Основні джерела інформації**  
Томин, 1937; Бархалов, 1969; Poelt, 1969; Красная книга СССР, 1984; Копачевская, 1986; ЧКУ 1996.

Автор: О.Б. Блюм  
Малюнок: І.В. Маханьков

**ЛІХЕНОМФАЛІЯ  
ГУДСОНОВА  
ОМФАЛІНА  
ГУДСОНОВА,  
БОТРИДИНА ЗЕЛЕНА,  
КОРИСЦІУМ ЗЕЛЕНИЙ**

*Lichenomphalia hudsoniana* (H.S. Jenn.) Red-head, Lutzoni, Moncalvo & Vilgalys  
(=*Omphalina hudsoniana* (Jenn.) Bigelow,  
*Botrydina viridis* (Ach.) Redh. & Kuyper, *Coriscium viride* (Ach.) Vain., *Omphalina luteolilacina* (Favre) Henderson)



Родина Трихоломові — Tricholomataceae

**Природоохоронний статус виду**

Рідкісний.

**Наукове значення**

Субарктично-високогірний вид, єдиний з базидіальних лишайників на території України

**Ареал виду та його поширення в Україні**

Пд. і Центральна Європа, Зх. та Сх. Сибір, Далекий Схід, Японські о-ви, Пн. Америка. Українські Карпати. Адм. регіони: Ів, Зк.

**Чисельність та структура популяцій**

Утворює більш-менш численні групи або росте поодиноці.

**Причини зміни чисельності**

Зміни біотопів унаслідок порушення природної рівноваги в болотних угрупованнях, антропогенні фактори (забруднення повітря, витогування тощо).

**Умови місцезростання**

Мохи (особливо сфагнові), рослинні рештки в болотних угрупованнях, рідше — на ґрунті; переважно у високогір'ї; в затінених місцях.

**Загальна біоморфологічна характеристика**

Слань листувата, складається з невеликих (до 0,5 мм завширшки) яскраво-зелених лусочок з відігнутими догори білуватими краями (стадія *Coriscium*). Плодоносить у вигляді маленьких (заввишки 1–3 см) гри-

бів з кремово-білуватою шапінкою (стадія *Botrydina*). Розмножується вегетативно (фрагментами слані) та статевим шляхом (одноклітинними, безбарвними базидіоспорами).

**Режим збереження популяцій та заходи з охорони**

Охороняється у Карпатському НПП та Карпатському БЗ. Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону. Здійснювати заходи, спрямовані на збереження болотних угруповань.

**Розмноження та розведення у спеціально створених умовах**

Відомостей немає.

**Господарське та комерційне значення**

Відомостей немає.

**Основні джерела інформації**

Heikkila, Kallio, 1966, Макаревич, Навроцкая, Юдина, 1982; Красная книга СССР, 1984; Oberwinkler, 1984; ЧКУ, 1996.



Автор: О.Б. Блюм  
Фото: С.Я. Кондратюк